

Téma 1.:

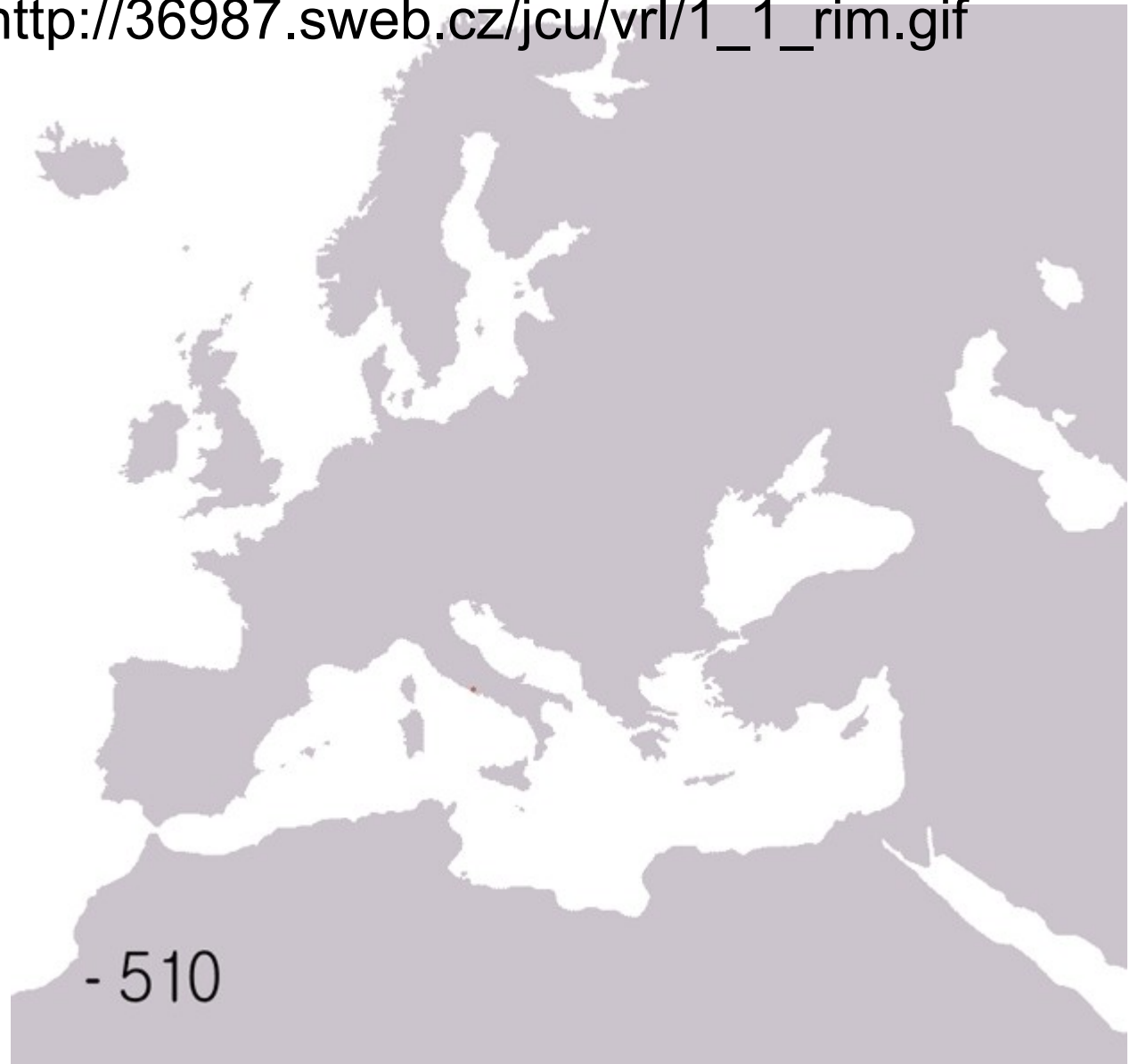
- **První zlomky románské lyriky**
 - **kharġat (angl.), jarchas (šp.)**

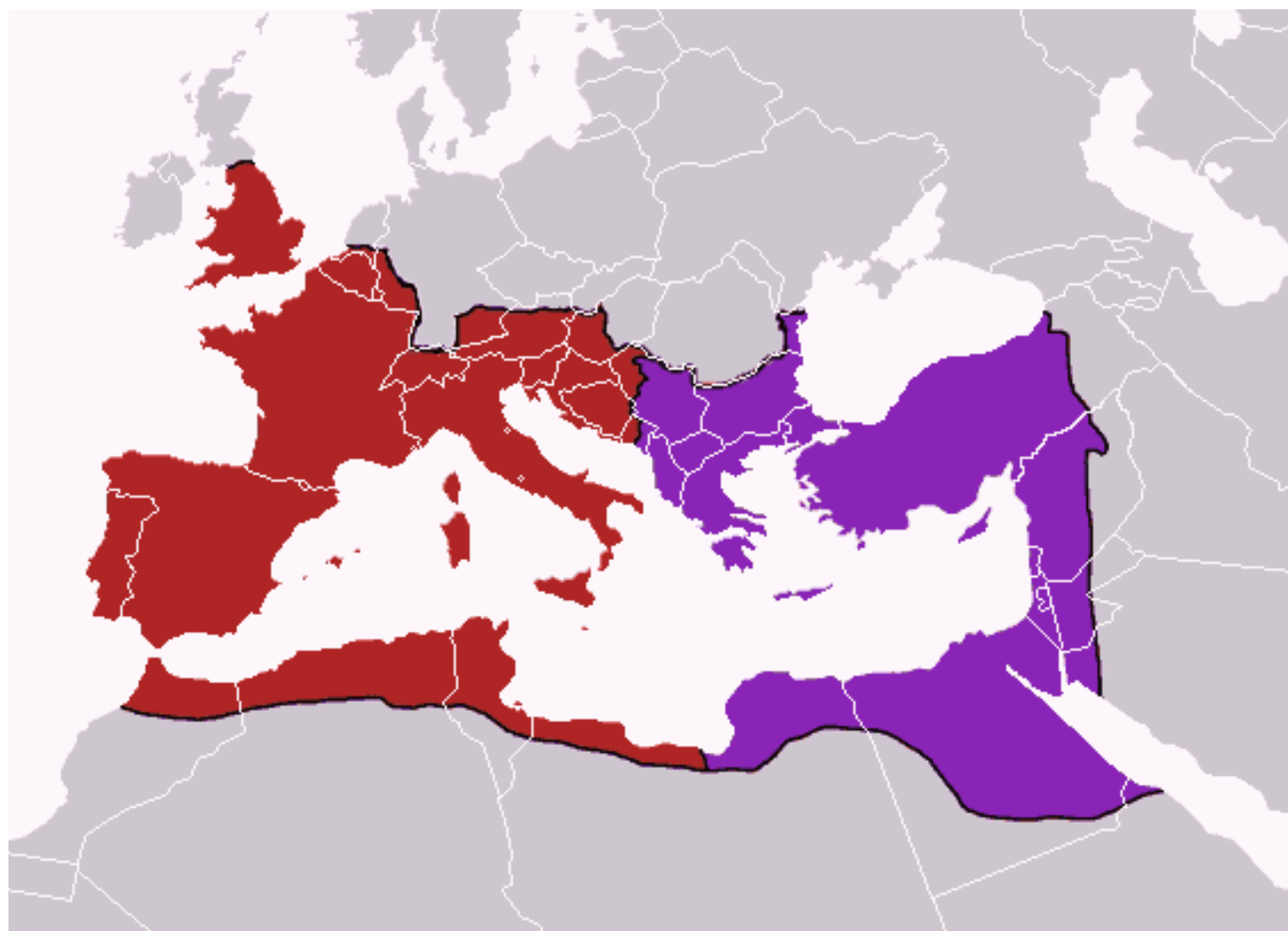

Latinský středověk (asi od 395 n.l.)

- Východořímská (byzantská) říše od východu až k Balkánu
- Langobardská a jiná království v Itálii
- Vizigótské království na Pyrenejském poloostrově
- Keltové a Frankové ve Francii

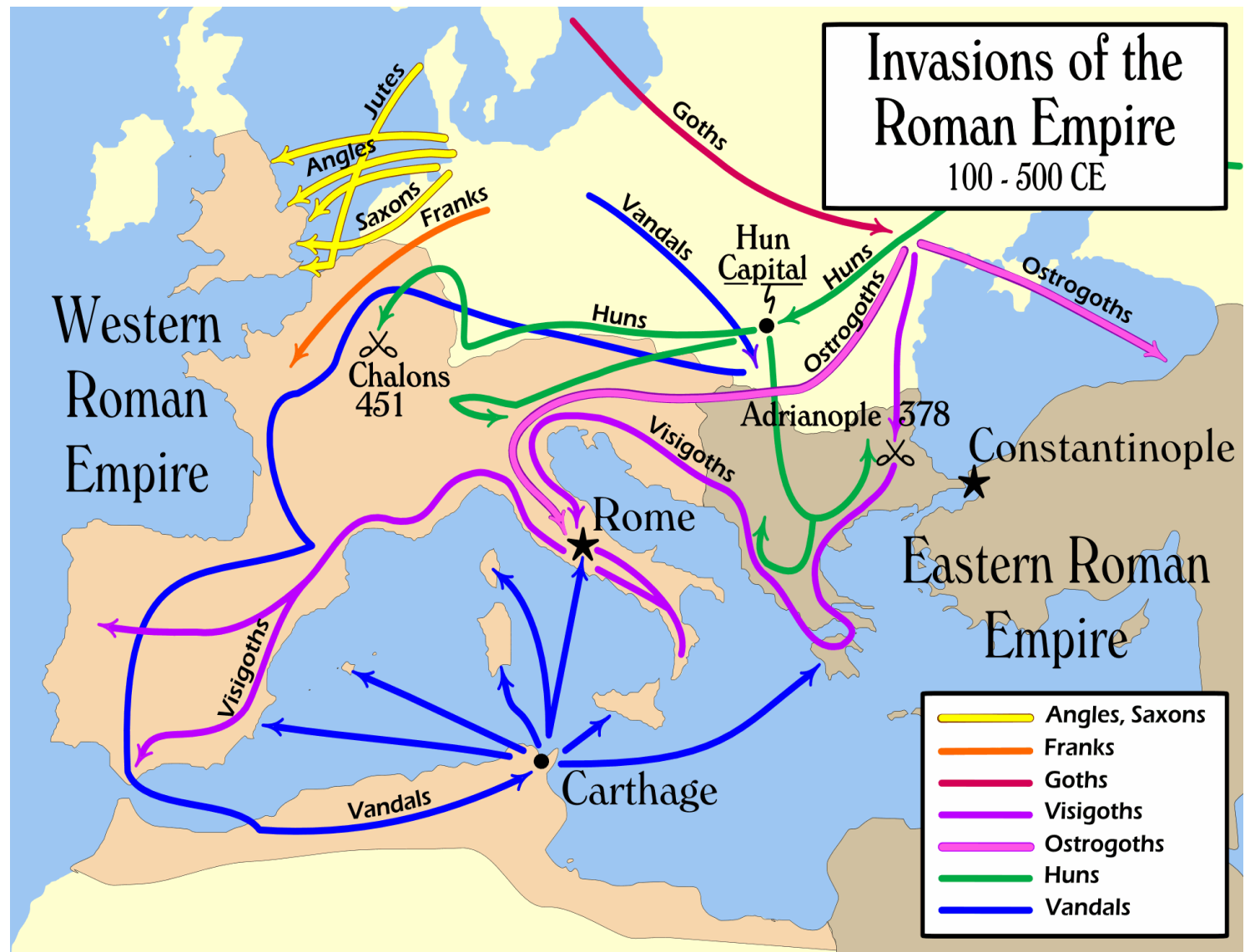
http://36987.sweb.cz/jcu/vrl/1_1_rim.gif

Invasions of the Roman Empire

100 - 500 CE

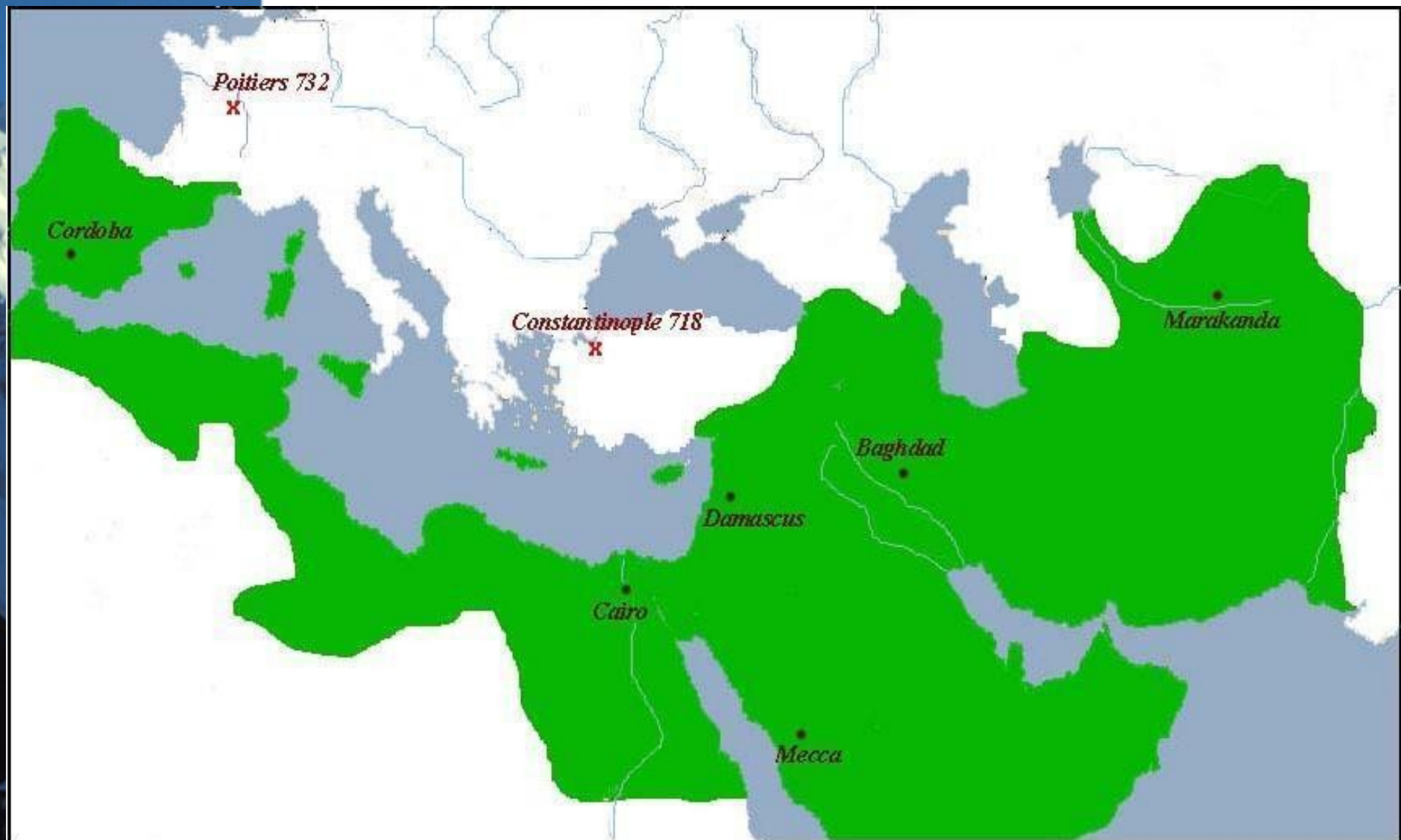
Literární tradice

- Keltské
- Germánské
 - Hrdinské válečné písně?
 - lyrika?
- V latině
 - V tradici antiky (starověk pro ně neskončil, nežijí ve „středověku“, to je až koncept humanistů, oni pokračují v kontinuitě Homérů, Sofoklů, Ovidiů a Ciceronů)

nová říše na východě Středomoří

- od 7. stol. zabírá části území Byzance, dříve kolonizované Alexandrem a po jeho smrti ovládané jeho generály
- již na počátku 8. stol. ovládne Iberský poloostrov (bývalou římskou provincií Hispánii)
- a také Sicílii (dříve již kolonizováno Řeky – Archimédés byl ze Syrakus, posléze římská provincie)

Substrát / adstrát / superstrát

- stýkají se mluvčí různých jazyků
 - polatinštělí obyvatelé Itálie, Keltové, Germáni...
- Na Sicílii a Iberském poloostrově
 - Romanizované obyvatelstvo (původně neřímské obyvatelstvo, Řekové?, Iberové?, Keltiberové?)

východní a helénistická kultura

- Šířící se arabská státní mašinérie a civilizace
 - v sobě samé nese to nejlepší z helénistické (dědictví Alexandra) a východní (Persie, Mezopotámie, Indie?, Čína – mj. papír) kultury

Křesťanský středověk

- je poněkud barbarský a zaostalý
- píše jen latinsky (kromě křesťanských Skandinávců)
- k zápisu používá drahý pergamen (ovčí kůže)
- zapisuje jen právní akty, hagiografii, kroniky
 - zapisovaná literatura jen z tradice antické, kterou si upravuje dle sebe

Menocal-Ricův paradox

- Poezie ani literární próza v románských jazycích se nedochovala
 - nemohla se dochovat, protože se nikdy nezapsalo
- (jakobychom chtěli najít na internetu video z premiéry Dona Giovanniho dirigované samotným Mozartem-anachronismus, nesmysl)
 - upozorňují María Rosa Menocal, Francisco Rico

Dochované zlomky

- Přesto se „cosi“ z románské lyriky dochovalo
 - Dva veršíky v závěru určitého typu arabských básní skládaných v al-Andalusu (na Pyrenejském poloostrově)
 - Nazývají se ar. khargat (šp. jarchas)

muwaššacha

- Druh arabské básně vzniklý na Pyrenejském pol.
 - patrně za přispění vlivu evropské strofické poezie
 - psaný klasickou literární arabštinou, sylabotónický, rýmovaný
 - v závěru dva verše v lidovém jazyce: lidovou arabštinou, lid. hebrejštinou nebo románštinou (skládány pozpátku)
 - (AA) BBBA CCCLAA DDDAA...HHHAA

transliterace, transkripce

- Jazyk a písmo
 - Arabština jiné hlásky
 - Zapisuje jen souhlásky
- Z arabského do latinky, v latince se pak „luští“
- Ukázky: 4, 31, 35 (z ukázky), 44, 48,
- celkem objeveno asi 70 románských jarchas (dále také arabské a hebr.)

problematické výsledky

- zřejmé, že některé „zbásněné“ jarchy jsou jen kreativním konstruktem vědců
- Otázka, jde-li je vůbec literárně-vědně zkoumat?

Pokud ano...

- Zdají se být popěvky, možná refrény, možná jen náhodným dvojverším z lidové či umělé písně romanizovaného obyvatelstva al-Andalusu
- Nejčastěji výroky zamilované dívky stěžující si na nešťastnou lásku či milého
 - Tím velmi blízké tematické *canciones de amigo*, *chansons de toile*

datace

- Nejstarší datovaná do 1. pol 11. stol.
 - tudíž nejstarší **zaznamenaný a dochovaný** literární text v lidovém jazyce v celé Románii

Objeveno nedávno

- Samuel Miklos Stern objevil a 1948 publikoval první
- Pak se zapojili další vědci...
 - Románské jarchy v arabských básních Emilio García Gómez aj.
- Proto někdy v dějinách románských literatur ještě ze 70. let 20. století jen nesměle zmíněno

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Vývoj románských literatur
rok: 2012/2013
přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>